

Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padomes 2022. gada pārskats

Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padome (turpmāk arī – Apelācijas padome) ir Ministru kabineta iecelta koleģiāla lēmējinstītūcija, kas izskata izgudrojumu patentu (ieskaitot papildu aizsardzības sertifikātus zālēm un augu aizsardzības līdzekļiem), preču zīmju, dizainparaugu un pusvadītāju izstrādājumu topogrāfiju (turpmāk – rūpnieciskā īpašuma objekti) ārpustiesas strīdus, kuri izriet no rūpnieciskā īpašuma objektu reģistrācijas un pēcreģistrācijas procedūrām.

Apelācijas padomes locekļi, pieņemot lēmumus, ir neatkarīgi un nav pakļauti citu personu rīkojumiem vai citādi tiešai vai netiešai ietekmei. Savukārt Patentu valde nodrošina Apelācijas padomes organizatorisko un administratīvo darbību.

Apelācijas padome izskata šādus rūpnieciskā īpašuma normatīvajos aktos paredzētos strīdus:

- 1) par Patentu valdes lēmumu, kurš pieņemts reģistrācijas vai pēcreģistrācijas procedūrā un par kuru iesniegts apelācijas iesniegums (apelāciju lietas);
- 2) par rūpnieciskā īpašuma objekta reģistrāciju, pret kuru iesniegts trešās personas iebilduma iesniegums (iebildumu lietas).

Darbības rezultāti

2022. gadā Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padomē strādāja četri locekļi, no kuriem viens pildīja arī tās priekšsēdētāja pienākumus. Apelācijas padomes lietvedību nodrošināja Patentu valdes darbinieks – Apelācijas padomes sekretārs.

Apelācijas padome 2022. gadā saņēma divus apelācijas iesniegumus – vienu par Patentu valdes lēmumu atteikt preču zīmes reģistrāciju, bet otru par Patentu valdes lēmumu noraidīt tiesību atjaunošanu Eiropas patenta apstiprināšanai Latvijā. Saņemti arī 47 iebilduma iesniegumi, no kuriem 46 iebildumi iesniegti pret preču zīmju reģistrācijām (36 gadījumos iebilduma iesniedzējs ir Eiropas Savienības preču zīmes īpašnieks), bet viens – pret dizainparauga reģistrāciju. 2022. gadā iebildumu procedūrā tika apstrīdēti 2,4% preču zīmju reģistrāciju (iepriekšējā gadā – 1,8%).

2022. gadā pēc būtības tika izskatīti 40 iebildumi, no kuriem 25 tika apmierināti pilnībā, 10 – apmierināti daļēji, bet 4 – noraidīti; viena iebilduma lietvedība izbeigta. Izskatītas arī 8 apelācijas par Patentu valdes lēmumiem – trīs par lēmumiem atteikt preču zīmes reģistrāciju, trīs par lēmumiem noraidīt pieteikumus par papildu aizsardzības sertifikāta piešķiršanu, viena – par lēmumu noraidīt patenta pieteikumu (nepilnības dokumentu aprītē) un viena – par lēmumu atteikt dizainparaugu atjaunošanu. Divas apelācijas apmierinātas pilnībā, viena – daļēji (daļai no preču saraksta), bet četras apelācijas noraidītas; viena savukārt atzīta par neiesniegtu.

Lielākoties lietas izskatītas rakstveida procesā, tikai piecos gadījumos lietu izskatīt mutvārdos lūdzis iebilduma vai apelācijas iesniedzējs, bet divos gadījumos to pēc savas iniciatīvas noteikusi Apelācijas padome. Ņemot vērā *Covid-19* izplatības sakarā Latvijā noteiktos ierobežojumus, 2022. gada sākumā lietas mutvārdu procesā tika izskatītas attālināti – *MSTeams* platformā, bet pēc ierobežojumu atcelšanas – klātienē. Apelācijas padomes 2022. gadā sagatavotie rakstveida lēmumi lietās, kur strīds izšķirts pēc

būtības, kopumā aizņem 423 lappuses (2018. gadā – 598 lappuses, 2019. gadā – 676 lappuses, 2020. gadā – 1108 lappuses, 2021. gadā – 771 lappusi).

Vidējais iebilduma lietu izskatīšanas laiks, proti, laiks no iebilduma saņemšanas dienas līdz rakstveida lēmuma sagatavošanas dienai, 2022. gadā bija apmēram 680 dienas. Tas svārstās starp 180 un 2180 dienām, un šī lielā amplitūda izskaidrojama ar to, ka ir iebildumu lietas, kuras vairākus gadus ir atliktas vai kurās apturēta lietvedība, jo puses ir mēģinājušas izlīgt vai bijis strīds tiesā, no kura var būt atkarīgs iebilduma lietas rezultāts. Vidējais apelācijas lietu izskatīšanas laiks, proti, laiks no apelācijas saņemšanas dienas līdz rakstveida lēmuma sagatavošanas dienai tām apelācijām, kas iesniegtas pēc tam, kad darbu uzsāka Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padome, 2022. gadā bija apmēram 310 dienas. Tas svārstās starp 210 un 380 dienām ar tendenci gada otrajā pusē samazināties.

Lietas dalībnieks, kas nepiekrīt Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padomes lēmumam, ar kuru izšķirts strīds apelācijas vai iebilduma lietā, var triju mēnešu laikā no rakstveida lēmuma paziņošanas dienas vērsties tiesā ar prasības pieteikumu. 2022. gadā personas ir vērsušās tiesā vienā preču zīmes iebilduma lietā un piecās papildu aizsardzības sertifikātu apelācijas lietās (Apelācijas padomes lēmumi gan šajās papildu aizsardzības sertifikātu lietās bija tikai divi, jo attiecīgi divas un trīs lietas Apelācijas padomē bija apvienotas vienā lietvedībā).

Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (tagad – Rīgas pilsētas tiesa) kā pirmās instances tiesa 2022. gadā pēc būtības izskatīja vienu apelācijas lietu, un tajā izskatīšanas rezultāts sakrita ar Apelācijas padomes nolemto, kā arī trīs iebilduma lietas. Vienā iebilduma lietā rezultāts bija tāds pats kā Apelācijas padomē, bet divās tiesa lēma pretēji un apmierināja attiecīgos prasības pieteikumus. Otrajā tiesu instancē, proti, Rīgas apgabaltiesā, 2022. gadā tika izskatītas divas iebilduma lietas, un vienā rezultāts sakrita ar Apelācijas padomē nolemto, bet otrā tika lemts pretēji.

Vienā apelācijas lietā (par Eiropas patentu uzturēšanas maksu samaksas termiņu), kas nonāca izskatīšanā administratīvajā tiesā, stājās spēkā Apelācijas padomes lēmums, jo iesniegtās apelācijas sūdzības Administratīvajā apgabaltiesā tika atsauktas un tiesvedība izbeigta. Savukārt vēl vienā iebilduma lietā, kas bija palikusi kā pēdējā, kas pārsūdzēta tiesā administratīvā procesa kārtībā (*līdz 2015. gada beigām Patentu valdes Apelācijas padomes lēmumus varēja apstrīdēt administratīvajā tiesā*), Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts kasāciju noraidīja, atstājot spēkā negrozītu Administratīvās apgabaltiesas spriedumu, kas sakrita ar Patentu valdes Apelācijas padomes nolemto.

Visi Apelācijas padomes locekļi 2022. gadā iesaistījās Patentu valdes jaunās publiskās datubāzes testēšanā, ciktāl runa ir par iebildumu un apelāciju lietu lēmumu atspoguļošanu tajā. Tāpat apjomīgs darbs ir ieguldīts, Apelācijas padomes priekšsēdētājam piedaloties Tieslietu ministrijas darba grupā saistībā ar Preču zīmju likuma, Rūpnieciskā īpašuma institūciju un procedūru likuma, kā arī Civilprocesa likuma grozījumu izstrādi attiecībā uz preču zīmes reģistrācijas atzīšanas par spēkā neesošu un atcelšanas procedūru ieviešanu Apelācijas padomē. Apelācijas padomes locekle Ieva Plūme-Popova, tāpat kā iepriekš, arī 2022. gadā iesaistījās Patentu valdei tik nozīmīgā procesā kā kvalitātes vadības sistēma, piedaloties iestādes iekšējos auditos, izvērtējot sertificēto procedūru atbilstību, kvalitāti un efektivitāti.

Apelācijas padome turpināja piedalīties arī dažādos Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma biroja (EUIPO) sadarbības projektos.

Viens no tiem bija projekts ECP7 “Preču zīmju direktīvas ieviešana”, kura ietvaros tika sagatavots un ierakstīts video par procedūru preču zīmes reģistrācijas atcelšanai un atzīšanai par spēkā neesošu. Šā video saturs izveidē un vēlāk arī pašā videoierakstā piedalījās Apelācijas padomes locekle Ilze Bukina, un drīzumā tas būs pieejams Patentu valdes mājaslapā Apelācijas padomes sadaļā, kā arī Patentu valdes *YouTube* kanālā. Ceram, ka kodolīgi apkopotā un video izklāstītā informācija sniegs interesentiem priekšstatu par abām jaunajām procedūrām.

Darbs tika turpināts arī EUIPO Konverģences projektos, piemēram, projektā CP13 par preču zīmēm, kuras reģistrācijai pieteiktas ar negodprātīgu nolūku.

Komunikācija ar sabiedrību

Informācija par visiem Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padomes lēmumiem tūlīt pēc to paziņošanas lietas pusēm tiek publicēta Patentu valdes mājaslapā. Arī pārskats par nozīmīgākajām 2022. gadā izskatītajām iebildumu un apelāciju lietām ir publicēts un pieejams Patentu valdes mājaslapā (turpat aplūkojami arī iepriekšējo gadu pārskati).

2022. gada nogalē nozīmīgs pasākums bija EUIPO Apelācijas padomju prezidenta Žoao Negrao, EUIPO Piektās Apelācijas padomes priekšsēdētājas Virgīnijas Melgāras, Otrās Apelācijas padomes priekšsēdētāja Svena Stūrmana un EUIPO Apelācijas padomju projektu vadītājas Jankas Budovičovovas darba vizīte Rīgā. Viesi uzstājās intelektuālā īpašuma jomas profesionāļiem organizētā seminārā, bet pēc tam Apelācijas padomes priekšsēdētāja Dace Liberte viņus iepazīstināja ar Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padomes darba specifiku, statistiku un tiem EUIPO sadarbības projektiem, kuros Apelācijas padome ir iesaistījusies. EUIPO Apelācijas padomju prezidents Žoao Negrao uzsvēra, ka viņu nolēmumu augsto kvalitāti apliecina tas, ka Eiropas Savienības tiesās atcelto EUIPO Apelācijas padomju lēmumu skaits ir 20% robežās, kas faktiski atbilst arī mūsu Apelācijas padomes statistikai.

Apelācijas padomes priekšsēdētāja Dace Liberte par aktualitātēm Apelācijas padomē un tajā izskatītām nozīmīgām lietām informēja interesentus arī citos pasākumos: septembra sākumā Daugavpilī starptautiskajā seminārā tiesnešiem, tiesu sistēmas darbiniekiem un intelektuālā īpašuma jomas profesionāļiem un decembra sākumā tiešsaistes seminārā intelektuālā īpašuma profesionāļiem.

Nākamajā gadā plānotie pasākumi

2023. gada jūlijā apritēs pirmais septiņu gadu periods, kopš darbojas Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padome, līdz ar to būs uzkrāta pieredze un atziņas par paveikto, kā arī aktuālo problemātiku rūpnieciskā īpašuma strīdu jomā, un varēs izdarīt secinājumus par sistēmas un procedūru pilnveides iespējām. Par to tuvākajā laikā nozares profesionāļus un citus interesentus arī informēsim.

2022. gadā tika pabeigts darbs pie grozījumu sagatavošanas Preču zīmju likumā un Rūpnieciskā īpašuma institūciju un procedūru likumā, kas paredz iespēju ieinteresētajām personām vērsties ar iesniegumu Apelācijas padomē preču zīmes reģistrācijas atcelšanai vai atzīšanai par spēkā neesošu, kas līdz šim bija tikai tiesas prerogātīva (šīs lietas tika izskatītas Rīgas pilsētas tiesā kā pirmās instances tiesā ar

pārsūdzības iespēju Rīgas apgabaltiesā un kasāciju Augstākajā tiesā). Šādas izmaiņas paredz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/2436 (2015. gada 16. decembris), ar ko tuvinā dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm, un galvenokārt ir saistītas ar to, ka administratīvās procedūras pusēm ir vienkāršākas, lētākas un arī aizņem īsāku laika periodu nekā tiesas procesi. Plānots, ka grozījumi minētajos likumos, kā arī attiecīgajos Ministru kabineta noteikumos stāsies spēkā 2023. gada pirmajā pusē, paverot iespēju ieinteresētajām personām izvēlēties – vērsties ar prasību par preču zīmes reģistrācijas atcelšanu vai atzīšanu par spēkā neesošu vai nu vispārējās jurisdikcijas tiesā, vai arī ar iesniegumu Apelācijas padomē.